

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

LETO XXXIX

OKTOBER

ŠT. 10 - 1985

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC ★ KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE ★ KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA ★ KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje ★ SADJARSTVO »MIROŠAN« Petrovče ★ VRTNARSTVO Celje ★ KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec ★ ČEBELARSKA ZADRUGA Petrovče ★ KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA ★ CELJSKA MESNA INDUSTRIJA ★ CELJSKE MLEKARNE Celje ★ HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec ★ STROJNA Žalec ★ MINERVA Zabukovica ★ GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec ★ AGRINA Žalec ★ JATA ZALOG Ljubljana ★ INTERNA BANKA HMEZAD ★ HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

PRIPRAVA DOLGOROČNEGA PLANA RAZVOJA SOZD HMEZAD

Po sklepu republiškega komiteja za kmetijstvo in sklepu skupščine občine Žalec je Hmezad kot pomemben nosilec kmetijsko-živilske proizvodnje zadolžen, da izdela in sprejme plan razvoja do leta 2000. Strokovne službe DSSS SOZD so ob sodelovanju strokovnih služb DO članic izdelale predlog dolgoročnega razvoja, ki je po sklepu DS SOZD posredovan v javno razpravo.

Na podlagi pripomb in dodatnih predlogov bo izdelan popravek predloga, ki bo posredovan v sprejem DS SOZD predvidoma v mesecu oktobru.

Dolgoročno planiranje je v našem gospodarstvu dokaj slabo razvito, glavni poudarek so imeli predvsem srednjeročni plani razvoja in letni plani, kot izvedbeni načrti za izvajanje srednjeročnega plana. Zato so ob pripravi predloga DP strokovne službe naleteli na vrsto dilem tako z metodološkega, kot tudi vsebinskega vidika.

Ker tudi s strani republiških organov in inštitucij ni bilo podanih

jasnih elementov enotnega pristopa, je bilo odprtih vprašanj v zvezi s pripravo dolgoročnega plana še toliko več.

Kljub omenjenim pomanjkljivostim v samem družbenem sistemu planiranja smo v Hmezadu opredelili osnovne cilje dolgoročnega razvoja Hmezada na naslednjih 4 izhodiščih:

- ocene dosedanjega razvoja Hmezada,
- izhodiščne osnove predvsem v smislu danih kapacitet, tehnologije in obvladovanja tržišča,
- ocene razvojnih možnosti predvsem na podlagi ocene tržišča,

tehnološkega razvoja in splošnega družbeno-ekonomskega pomena kmetijske proizvodnje do leta 2000.

Na podlagi izvedenih analitičnih osnov so se izoblikovali osnovni cilji dolgoročnega razvoja v naslednje snovi:

- usmeritev razvoja v proizvodnjo in storitev,
- povečevanje proizvodnje hrane, kot enega od osnovnih elementov gospodarske stabilizacije,
- stabilna rast izvoza,
- povečevanje deleža proizvodov z višjo stopnjo predelave in do-delave,
- uvajanje sodobnejše organizacije dela, tehnologije in predvsem racionalnejše izkoriščanje obstoječih kapacitet,
- jačanje vseh tistih dejavnosti, ki podpirajo proizvodnjo hrane.

Ob takšnih predpostavkah bo Hmezadova proizvodnja leta 2000 naslednja (osnovni kmetijski proizvodi):

proizvod	količina
hmelj	4.330 t
jabolka	12.200 t
govedo	15.000 t
mleko	66.480.000 l
prašiči	9.900 t
piščanci	16.000 t
gobe	1.000 t

- nadaljnje utrjevanje sistema SOZD Hmezad predvsem v smislu skupnega in dogovorjenega nastopanja navzven do drugih delov gospodarstva, družbenopolitičnih skupnosti in drugih asociacij.

Franc Jelen

KMETIJSKE ŠOLE

Namesto 1360 dijakov je letos pričelo pouk v prvih letnikih približno 940 mladih ljudi, pri tem so polno zasedene veterinarske klopi, zadovoljivo živilske, slabo pa kmetijske. V novo, sodobno kmetijsko šolo v Novem mestu se je tako namesto 90 vpisalo le 44 novih kmetijcev, v Ptuj imajo namesto treh dva prva oddelka, slabo je v Novi Gorici, v Mariboru imajo namesto šestih, le tri oddelke kmetijcev v

prvem letniku. Kritično je v Kranju, kjer se zaradi slabega vpisa že zastavlja smotrnost ohranjanja mlekarne smeri, ne glede na pomembnost, ki jo imata v našem kmetijskem prostoru.

Vprašanje je, če bo letošnji slab vpis na kmetijske oddelke agroživilskih šol zbudil kogarkoli od tistih, ki kmetijstvu načrtujejo naloge za prihodnje obdobje - recimo onih, ki so zapisali, da naj bi kmetijstvo v srednjeročnem obdobju 1986-1990 raslo po stopnji 2,5 odstotka, pa hkrati vedo, da lahko to dosežemo le z intenzivnostjo pridelovanja, to pa je povezano z znanjem.

NAJ »KADRUJE« NAJŠIRŠA BAZA

Med ključnimi tekočimi vprašanji v pripravah na kongrese je tudi izvajanje kadrovske politike v ZKJ. Kljub pomembnim procesom demokratizacije kadrovske politike ta še ni postala pravica in dolžnost delovnih ljudi in komunistov. Truditi se moramo, da bo na izvajanje kadrovske politike in izbiro kadrov na vseh ravneh odločilno vplivala najširša baza, ne pa ožja telesa. Prepričan sem, da bi to prispevalo h krepitvi odgovornosti kadrov, večji udeležbi in spodbujanju zmognih mladih ljudi.

Pri evidentiranju kandidatov in volitvah delegatov za kongrese in konferen-ce, pa tudi vodstva ZKJ je treba natančno spoštovati že sprejeta načela kadrovske politike v ZKJ. To pomeni, da je treba upoštevati zmognosti, idejnopoli-tično opredelitev, moralno podobo in rezultate, ki jih človek dosega pri delu, poleg tega pa tudi prispevek h krepitvi bratstva in enotnosti.

Treba je razširiti možnosti za večjo udeležbo delavcev, tehnične inteligen-ce in ustvarjalcev iz združenega dela v vodilnih telesih ZKJ. Zveza komunistov bo lahko uspešneje izvajala delavsko razredno politiko, ko bo v svoji sestavi in svojih vodstvih ustvarila delavsko večino.

Vidoje Žarkovič

IZ VSEBINE:

2. stran: Novi ukrepi v mlekarini
4. stran: Ogled mednarodnega kmetijskega sejma v Riedu...
5. stran: Opozorilo pridelovalcem kornu
6. stran: Med kooperanti
8. stran: Obvestilo varčevalcem

Letos marsikje še lesa ne bodo zamočili. Pri nas sta dobro obrodila le šmarnica in klinton. Vina bo malo, a bo izredno dobro.

NOVI UKREPI V MLEKARNI

Hmezad je v letu 1981 pričel z izgradnjo nove mlekarne v Arji vasi. Vzrokov za pričetek gradnje je bilo več. Najpomembnejši je bil, da je stara mlekarna v Celju toliko dotrajana, da ni bilo možno več zagotavljati redne oskrbe z mlekom in mlečnimi izdelki.

Celjska mlekarna je osrednja v celotni širši regiji. Dnevno oskrbuje okrog štiristo tisoč prebivalcev. V republiškem programu razvoja mlekarstva je bila izgradnja postavljena na prvo mesto, s tem se je zagotovilo normalno oskrbo prebivalstva in tudi pogoje za razvoj živinorejske proizvodnje. Da je mlekarna osnovnega pomena za celotno območje potrjuje tudi sodelovanje vrste organizacij združenega dela pri sofinanciranju nove mlekarne.

V drugi polovici leta 1984 so v novi mlekarni aktivirali skoraj vse linije, tako da od septembra dalje poteka celotna predelava mleka v novi mlekarni v Arji vasi. Mlekarna je v glavnem dograjena, vendar so še nekompletirane linije za izdelavo sirov, ki pa so pred dokončanjem.

Poslovanje Hmezad DO Mlekarna Arja vas ni ugodno. V letu 1984 je zaključila z izgubo 37 MIA Sdin, polletni obračun 1985 pa kaže skoraj 42 MIA Sdin izgube. Nastala izguba je posledica vrste negativnih učinkov, ki smo jih sicer pričakovali že ob spremenjenih pogojih izgradnje nove mlekarne. Omenili bi le najpomembnejše:

V obdobju, ko se je gradila mlekarna, je bila rast cen gradbenim stroškom in investicijski opremi izredno visoka. To je povzročilo močno povečanje investicijskih stroškov in s tem najemanje dodatnih investicijskih sredstev. Istočasno so se spremenili pogoji pridobivanja denarnih sredstev, kar se močno odraža na poslovanju mlekarne, povečanih izdatkih za obresti. Ti so se povečali kar za trikrat v primerjavi z investicijskim programom.

Zaradi nenehne in hitre rasti vrednosti tujih valut je potrebno za naša inozemska posojila plačevati visoke kurzne razlike, ki se odražajo na neugodni finančni situaciji ter tudi povečanim zneskom obresti.

V obdobju izgradnje mlekarne so se v celoti spremenili pogoji pridobivanja deviznih sredstev in to zaradi drugačne družbene regulative. Hmezad je do sedaj lahko pokrival vse svoje devizne reprodukcijske potrebe in devizne kreditne obveznosti. V zadnjem letu se je razpolagalna pravica nad deviznimi sredstvi pri glavnih izvoznih proizvodih Hmezada (hmelj, itd.) zmanjšala v letu 1984 na 17,9 %. Zato ne moremo več zagotavljati deviz za vračilo inozemskih posojil iz lastne kvote, temveč od drugega po bistveno neugodnejših pogojih.

Na neugodni poslovni rezultat so vplivale tudi organizacijske in tehnične težave pri preseljevanju iz stare mlekarne. Hoteli smo pač zagotoviti nemoteno oskrbo celotnega prodajnega območja. Omenjeni vzroki vplivajo na nastalo izgubo, kar je pa izven naše moči.

Glede na oceno poslovnih rezultatov ostalih članic SOZD je izključeno, da bi Hmezad sam pokrival izgubo. Razmere, ki vladajo v kmetijstvu, tudi onemogočajo ostalim DO, ki so v reprovergi, ustvarjanje takšnega dohodka, da bi omogočali kakršnokoli sodelovanje pri finančni sanaciji tudi zagadelj, ker so same na meji poslovanja z izgubo. Vendar kljub težavam tako v lanskem letu kakor tudi letos smo v Hmezadu pripravljeno narediti največ, kar je v naši moči, da prispevamo k sanaciji Mlekarnе.

Z oziroma na družbeni pomen, ki ga Mlekarna kot živilsko predelovalna industrija ima in na izredno nizke cene, ki so administrativno določene (naša Mlekarna pa ima v glavnem konzumni program – socialni program), ki onemogočajo kakršnokoli akumulacijo in možnosti normalnega poslovanja, pričakujemo, da nam bo pri sanaciji Mlekarnе pomagala tudi širša družbena skupnost.

Poslovodni odbor SOZD je na osnovi navedenega predlagal, da se za sanacijo stanja v Mlekarni v Arji vasi izvedejo naslednji ukrepi:

Ustanovitev družbenega sveta pri Hmezad Mlekarni Arja vas, ki ga sestavljajo Poslovna skupnost za kmetijstvo SRS, Splošno združenje kmetijstva, živilske industrije in prehrane SRS. Gospodarska zbornica Slovenije, Medobčinska gospodarska zbornica Celja, Koroške, Trbovelj,

65 let od plebiscita

Tone Gaspari:

Iz dnevnika

Velikovec, 10. oktobra 1920.

Zvečer ob 8. uri smo vedeli, da je plebiscit izgubljen. Ždeli smo stisnjeni v podolgovati sobi, kakor od ujede splašene kokoši. »Saj ni mogoče!« je skrivaj tolažilo v vsakem posebej. Dolgi dve uri samo molk v

sobi, kjer nas je bilo petdeset zbranih. Glave so se sklanjale vedno niže; solze so udarile iz oči brez vzdihla in besede. Vsi smo se razumeli, saj smo vsi eno mislili: »Ubogi naši ljudje!« Zunaj mimo oken je že rjavela nemška pesem, klici so padali kakor pesti ob šipe. Vsak klic nas je zdramil v resnico: »Nazaj čez Ljubelj!« Nihče ni mogel od mize. Ko se je vpitje oddaljilo, spet tišina. Preveč tiho je bilo,

Titovega Velenja, Svet občin celjske regije, Skupščine občine Žalec, Ljubljanska banka, SOZD Merx, SOZD Hmezad, Interna banka Hmezada in Mlekarna Arja vas.

Družbeni svet naj bi zagotovil širši vpliv in organizirano sodelovanje navedenih organov in institucij pri oblikovanju in sprejemanju pomembnejših odločitev v zvezi z nadaljnjim razvojem in delovanjem mlekarne v Arji vasi ter podpora širše družbene skupnosti pri realizaciji sanacijskega programa.

Sprejem začasnega ukrepa družbenega varstva v Mlekarni v Arji vasi

Zborom Skupščine občine Žalec je bil predlagan ukrep družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine v Mlekarni Arja vas zaradi nastalih motenj v samoupravnih odnosih in oškodovanih družbenih interesih v tej organizaciji združenega dela. Gre za ukrep znotraj DO, s katerim se naj bi odpravile motnje in slabosti v delu in poslovanju te organizacije.

Na slabo poslovanje Mlekarnе vpliva tudi vrsta notranjih slabosti, ki jih bo potrebno takoj odpraviti.

Slabosti se nanašajo predvsem na neizvajanje sprejete organizacije in delitve dela, neustrezno kadrovsko sestavo, kršitve delovne discipline, neizvajanje sprejetih ukrepov in sanacijskega programa, premala aktivnost družbenopolitičnih in samoupravnih organov za preseganje nastalega položaja.

Poslovodni odbor je oblikoval posebno strokovno skupino, ki naj bi prevzela vodstvo Mlekarnе in zagotovila uspešno izvajanje sanacijskega programa.

O uvedbi ukrepa družbenega varstva v Mlekarni bo odločala Skupščina občine Žalec na posebnem zasedanju v začetku meseca oktobra.

Slavko Košenina

zato je še bolj bolelo. Šele nato posamezne besede, tako trpke, žalostne in ljubeče, da nas je rezalo v živa srca. Nihče ni iskal krivde in krivca. Vsi smo bili krivi tedaj v tistem trenutku!

Brez večerje – samo dva, tri grizljaje – smo se razšli kakor tatovi po ozkih, temačnih ulicah domov. Spati nisem mogel. Ko sem ugasnil žarnico in pozaprl oči, se je zapodila iz krčme skozi priprta okna divja pesem pijanega veselja; vmes so sekali klici groženj. V sanjah sem blodil do jutra. Šele ob zori sem zadremal.

11. oktobra 1920.

Zbudila me je spet pesem. Kljub utrujenosti sem skočil pokonci in planil k oknu. Poten od prehudih sanj in resnice, sem bil ves šibak. Solnce se je ravno toliko vzdignilo, da je posvetilo na trg, mestoma postlan od rumenega listja platan. Nebo je bilo čisto; hladno mi je zapihalo mimo obraza. Čez trg in dalje s prvo jesensko sapo je orila nemška pesem. Poln trg je je bil. Tam na levi strani nasproti največje krčme je stalo par tisoč odkritih glav. Poleg ob stenah avtomobili. Nepremično so stala telesa drug ob drugem in zrla zamaknjena nekam visoko kakor v nebo. Glava pri glavi, vse odkrite kakor pri službi božji. In iz vseh teh deset tisoč grl se je trgala himna zmage nad Slovenci in pretnja vsem onim koroškim rojakom, ki so glasovali za nas. Ob oknu sem zdrknil na stol. Pesmi ni bilo konca:

... od Tur do Karavank je povsod nemški koroški dom ...

Neprenehoma je pelo. Glasovi so šli in se lovili nad jutranjim mestom, potem so se spustili kakor črni vrani doli čez Dravo v Podjuno in tja čez Vovbrske griče na Dječke sporočat težko vest o nemški zmagi.

Tako so peli ti tisoči, ki so neupravičeno pomagali k zmagi in ki so čakali, da se vrnejo v Celovec.

Po izpeti pesmi sem pogledal še enkrat na trg. Gozd pesti se je grozeče dvignil nad odkrite glave: prišel je zvestobo nemški Koroški, obljubljal maščevanje. Vsak hip bi se lahko utrgal ta plaz, da bi se razsul po slovenskih domovih in ljudeh.

Tačas so se vračali v Sinčo ves naši Sokoli, ki so bili prišli na Koroško, da branijo med glasovanjem našim ljudem življenje in imetje. Hitro je bilo treba njihove pomoči! Kolesar je neopazeno zdrknil v Sinčo ves, da ustavi naše stražarje.

Ko je bilo najhuje in ko je opita množica divje kričala in sramotila naše koroške borce, smo se plaho stiskali ob okna, zakaj pomoči nismo pričakovali od nikoder. V vsakem posebej je izpraševalo: »Kaj bo, če ostanejo vsi ti do večera tu?«

Tedaj je odjeknila druga pesem. Po klancu navzgor od Drave so prikorakali Sokoli. Par sto v osmerostopih! Zdelo se nam je, da se je trg potresel pod njimi. Spreddaj visokošolci. Koraki so tolkli ob zemljo udarce enoglasni, silni pesmi:

Oj, Slovenci, kje so naše meje,
oj, Slovenci, kje je naša kri?
Tam za Celovcom, tam so naše meje,
tam za Celovcom, tam je naša kri!

In takoj nato tista zmagovita koračnica, ki se je zdelo kakor odrešilna visoka pesem:

Zovi, samo zovi,
svi če Sokolovi
zate život datil!

To je bil poslednji sijajni hip v črni žalosti. Vsa nemška množica se je v trenutku zapodila v avtomobile, in preden so Sokoli prekorakali trg, ni bilo nikogar več. Vedeli smo: najhuje je odšlo.

Ali zvečer so morali zapustiti tudi naši Sokoli Koroško.

V okviru taborskih kulturnih dnevov v Žalcu od 13. do 22. IX. so 14. IX. odprli kulturni dom, v naslednjih dneh pa v njem izročili namenu matično knjižnico in imeli več prireditev.

NOVICE IZ DO GOSTINSTVO- TURIZEM ŽALEC

V mesecu juliju so v PE Samopostrežni restavraciji Celje dosegli izreden uspeh, saj so pripravili kar 109.000 malic, kar 32 % nad planom.

Izreden porast je zabeležen zaradi izpada prometa kuhinje v TTG in koriščenju uslug v PE Samopostrežni restavraciji. Potrebna je bila maksimalna angažiranost vseh zaposlenih za doseg takšnega števila malic.

Vsem v enoti čestitke.

Restavracija Slovan Vransko je v juliju in avgustu bistveno presežala plan, kar za 14 odstotkov. Na povečan promet sta bistveno vplivali enoti Bazen Vransko in letni vrt. Verjetno je k ugodnemu prometu tudi pripomoglo individualno stimulatívno nagrajevanje.

14. septembra 1985 so DO obiskali predstavniki: Kvarnerexpressa Zagreb in Karlovac, novinarji Radia Zagreb, Čazmatrans Virovitica, Partizan Trešnjevka Zagreb.

Ob srečanju je bila organizirana tiskovna konferenca za novinarje in predstavnike radia.

Predstavljena sta jim bila oba hotela in celotna turistična ponudba Savinjske doline.

V Celju je bil od 13. do 22. septembra v Golovcu XVIII. obrtni sejem, ki je bil do sedaj največji, z največ razstavljalci in obiskovalci. V mestu je večkrat povzročil skoraj popoln prometni zamašek.

IMENOVANJA V SOZD

Stane PETAR, roj. 1952. leta, kmetijski inženir iz Vuzenice, doslej zaposlen kot vodja oddelka na Kmetijski šoli Muta, je bil imenovan za upravnika TZO Kmetovalec Vuzenica v KZ Drava Radlje.

Uspela konjerejska razstava

Konjeniško društvo Slovenije, Kmetijski kombinat Šentjur in SOZD Merx so priredili 7. septembra na sejmskem prostoru pri veterinarski postaji v Šentjurju regijsko konjerejsko razstavo in premiranje rodovniških plemenskih konj. Predstavljenih je bilo skoraj 100 živali. Prireditev, ki je bila dobro obiskana, je izredno uspela.

Prijetno in koristno srečanje

Hmeljski odbor in hmeljske starešine so se sestali na tradicionalnem letnem srečanju.

Dipl. ing. Milan Dolinar nas je seznanil z delom Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo, z novimi sortami hmelja in z namakanjem.

Razpravljali smo o zajezenju potoka Bolske na že obstoječih pragojih. Dvignila bi se podtalnica, z odvečno vodo pa bi namakali trnavsko polje.

Predsednik dipl. ing. Jože Brežnik je govoril o vtisih s 33. mednarodnega hmeljarskega kongresa v Nitri na Čehoslovaškem.

Koristno srečanje smo zaključili v sejni sobi SOZD Hmežad. Za domačnost in dobro voljo sta poskrbela direktor KZ Savinjska dolina ing. Vlado Kralj in dipl. ing. Martina Kranjc.

Vsem se za vzorno organizacijo srečanja iskreno zahvaljujemo.

Hmeljski starešina

SPORNA VPRAŠANJA NADOMESTILA OD ZA PRAZNIČNE DNI

Zakon o delovnih razmerjih določa, da gre delavcu v temeljni organizaciji nadomestilo osebnega dohodka za praznične dni, ko se ne dela. Ta dokaj jasna določba pa povzroča v praksi neenak pristop, zlasti glede priznanje pravice do nadomestila osebnega dohodka tistim delavcem, ki morajo delati na prazničen dan oz. tistim delavcem, ki zaradi turnusnega dela na prazničen dan že tako ne bi delali, ker imajo ta dan svoj tedenski počitek.

SPORAZUM O SKRAJŠANJU ODPOVEDNEGA ROKA IN SPORAZUM O PRENEHANJU DELOVNEGA RAZMERJA

Odpoved delovnega razmerja, ki jo delavec poda v pisni obliki, je enostranski pravni akt delavca, kateremu sledi ugotovitveni akt pristojnega organa temeljne organizacije, ki vzame na znanje pisno izjavo delavca in s katerim ugotovi, da mora delavec ostati še na delu določen čas, to je v odpovednem roku (171. člen zakona o delovnih razmerjih). Če delavec v pisni izjavi predlaga skrajšanje odpovednega roka, potem lahko pristojni samoupravni organ ta predlog sprejme ali pa ne. Če ga sprejme, potem določi, koliko časa mora delavec še ostati v delovnem razmerju. Če tega predlaga ne sprejme, potem velja, da delavcu preneha delovno razmerje s potekom odpovednega roka, kot ga določa samoupravni splošni akt.

Sporazum, ki ga skleneta delavec in pooblaščen organ, mora biti v pisni obliki in mora tudi določiti dan, ko delavcu preneha delovno razmerje. V tem primeru ne govorimo o odpovednem roku, ampak o določitvi dneva prenehanja delovnega razmerja. Pisni sporazum je izraz volje delavca in delavcev temeljne organizacije, pri čemer je irelevantno (nepomembno), kdo je dal pobudo za sklenitev. Če da pobudo delavec, pa je pooblaščen organ na sprejme, seveda delavcu ne preneha delovno razmerje.

Nezakonita je praksa, ki pisno pobudo delavca za sklenitev sporazuma o prenehanju delovnega razmerja »prekvalificira« v izjavo o prenehanju delovnega razmerja. Če pobuda delavca ni sprejeta in če se sporazum ne sklene, potem ima delavec edino možnost, da poda izjavo o prenehanju delovnega razmerja.

Razlikovanje je pomembno, kajti posledice po prenehanju delovnega razmerja so različne, saj npr. delavcu, ki mu preneha delovno razmerje po sporazumu, ni mogoče odpovedati stanovanjske pravice na stanovanju, ki mu ga je dodelila temeljna organizacija (62. člen zakona o stanovanjskih razmerjih). Običajno delavec ni dolžan vrniti v enkratnem znesku stanovanjskega posojila, štipendije ali drugih stroškov šolanja itd. Vse te posledice pa nastopijo, če gre za delavčeve izjavo, s katero mu preneha delovno razmerje. Pooblaščen organ temeljne organizacije namreč v primeru odpovedi nima nobene izbire: odpoved je dolžan upoštevati!

Pravni oddelek

Nuša Rojc

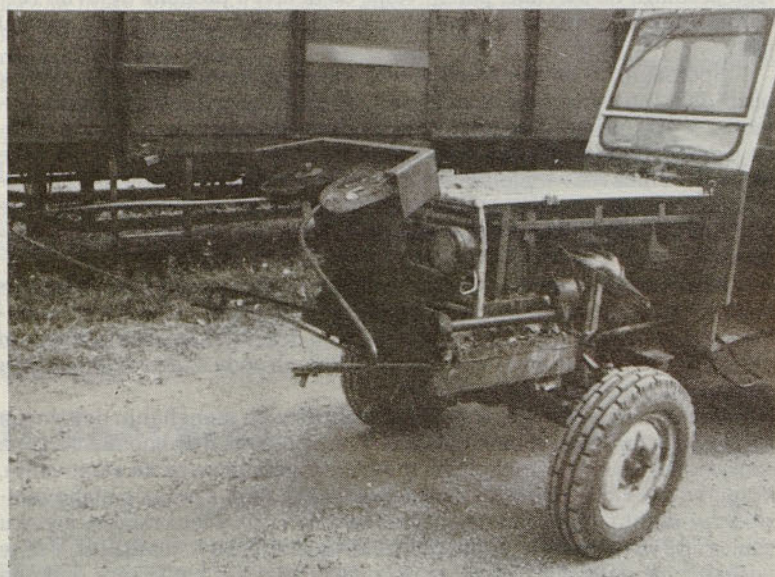
Krompir je različno obrodil. Ponekod je komaj povrnil seme, drugod je močno gnil, le redko pa je obrodil obilen in zdrav.

Ohranite sveže sadje!

Zaboj s sadjem ovijemo v plastično folijo. Ker ne pride do zračenja, se zaradi dihanja povečuje v atmosferi CO₂, zmanjšuje pa O₂. Zato se zmanjša dihanje, sadje pa ostane sveže in se dolgo drži, ker zaviramo zorenje. Razlika od kontrolirane atmosfere

re v hladilnicah je v tem, da ne moremo kontrolirati CO₂ in O₂. Da ne pride do prevelikih koncentracij CO₂, naredimo v folijo par luknjic s šivanko. Plastična folija mora biti iz polietilena, debeline 0,03–0,05 mm. Ta je neprepustna za vodne hlape in polprepustna za CO₂ in O₂. Te zaboje postavimo v hladno shrambo ali v klet.

Matej Čulk

Novost. Brata Štefan in Jože Štorman, traktorista DE Vrbje sta izdelala rezalnik hmelja in ga montirala na sprednji del traktorja. Sestavljen je iz krožne žage, ki je preko dveh gred in jermenic povezana z motorjem. Stranski železni palici sta ukrivljeni tako, da cirkularno reže trte dveh vrst hmelja hkrati.

Ogled mednarodnega kmetijskega sejma v Riedu in dveh preusmerjenih kmetij v zgornji Avstriji

Na mednarodnem kmetijskem sejmu v Riedu je razstavljalo 1878 razstavljalcev iz 34 držav. Razstavljeni so bili živina, semena, zaščitna sredstva, kmetijska mehanizacija, gradnje v kmetijstvu in ureditev kmečkega dvorišča. Zaradi obsežnosti sejma, ki se razprostira na 184.000 m², si posamezni obiskovalec lahko ogleda samo podrobnosti s svojega področja.

Od goved so bile razstavljene tri pasme, ki jih redijo v Zgornji Avstriji, to je lisasta, rjava in Holstein črna bela. Vsaka pasma ima svoje združenje in rejski program. Najbolj je razširjena lisasta pasma in zavzema 81 %, sledi rjava s 15 % in Holstein črna bela s 4 %. Razstavljene so bile vrhunske živali in vsak dan predvajane s komentarjem. Razstavljene živali so razporedili po skupinah, glede na število laktacij in doseženo proizvodnjo. Najštevilnejše skupine so predstavljale krave z življenjsko proizvodnjo nad 30.000 kg mleka. Življenjska proizvodnja je vedno bolj važen pokazatelj, ker nam potrjuje dobro konstitucijo, odpornost in izboljšuje gospodarnost mlečne proizvodnje.

Razstavljene lisaste živali so bile velikega okvirja, plemenite, dolge, z dobro razvitimi vimeni, ter primerno mišičaste. Pri tej pasmi je poudarjen kombiniran tip živali za proizvodnjo mleka in prirejo mesa. Kljub kombiniranemu tipu so avstrijske lisaste krave dosegle naslednjo mlečnost:

leto	število kontroliranih krav	mleko v kg	tolšča v %	tolšča v kg
1970	88 997	4191	4,13	173
1975	112 537	4142	4,13	171
1980	134 040	4400	4,10	181
1984	161 601	4577	4,09	187

Poprečna laktacijska mlečnost v letu 1984 elitnih lisastih krav (57 892 zaključkov) je znašala 5114 kg mleka s 4,15 % tolšče. V letu 1984 je bila najboljša krava pri lisasti pasmi Arena rojena 6. 1. 1972, z 10 117 kg mleka s 4,58 % tolšče. Posebej je bil prikazan bik MAURER, ki jih prenaša na svoje potomce. Njegovih 117 hčera je proizvedlo v prvi laktaciji 4425 kg mleka s 4,16 % tolšče. V primerjavi s sovrstnicami so dale več 297 kg mleka in 16 kg masti.

Rjava pasma je bila predstavljena z živalmi obsežnega trupa, dobro razvitimi vimeni ter čvrste konstrukcije. Predstavljale so rjavo govedo v modernem proizvodnem tipu, kateremu je dodana kri ameriškega Brown swiss goveda. Na tem področju med lisasto in rjavo pasmo ni stroge razločitve, tako en kmet redi lisasto, sosed pa rjavo govedo, vendar v enem hlevu ni dveh pasem. Rejci se zavedajo, da s številom dosežejo kvaliteto in boljše pogoje pri prodaji plemenskih telic, zato redijo živali ene pasme.

Razstavljene Holstein črno bele krave so bile velikega okvirja, zelo obsežnega trupa, izredno plemenite z obsežnimi vimeni. Predstavljale so mlečni tip goveda s proizvodnjo z nad 7000 kg mleka. To govedo redijo kmetije, ki so preusmerjene v mlečno proizvodnjo.

V hali za prašiče so razstavljali 200 živali štirih mesnatih pasem: nemški in belgijski landrasse, nemško žlahtno svinjo in pietrain. Redijo in selekcionirajo vse štiri pasme zaradi posebnih lastnosti. Te pasemske lastnosti izkoriščajo pri uporabnem križanju za široko rejo v pitanju.

V posebnem prostoru je bilo razstavljenih 60 konj in to toplokrvni, norijci, haflingerji in poniji. Konj še ima vedno svoje mesto posebno za šport in prirejo mesa.

V okviru sejmišča se nahaja hlev osemenjevalnega centra Ried za lisaste pasme. Hlev je bil za obiskovalce odprt vsak dan po štiri ure. Tako si je vsak rejec lahko ogledal plemenjake po zunanjem izgledu in proizvodnih podatkih. V centru imajo 23 bikov, ki jih izkoriščajo za odvzem semen za umetno osemenjevanje. Štirje plemenjaki so imeli lasten test na mlečnost in rastnost ter predstavljajo kvaliteto in uporabo za rodovniške krave. Za ostale plemenjake so bili znani proizvodni podatki staršev in ostalih rodov, to so mlajše živali, ki osemenjujejo šele 1 do 3 leta.

Veliko prostora je bilo namenjeno opremi za hleve in gradnji gospodarskih poslopij. Povsod je bilo vodilo poceni in funkcionalno graditi za živali in oskrbovalca. V sodobnem hlevu mora žival doseči veliko proizvodnjo in ostati zdrava, oskrbovalec pa dobro storilnost.

Velik poudarek je bil dan vzgoji in razmnoževanju rastlin. Predstavljene so bile najnovejše sorte žit, koruze, krompirja, zelenjave in krmnih rastlin. Nadalje dodelava semenskih žit, tehnologije, razkuževanja semen, skladiščenje in sušenje, ter zaščitna sredstva.

Največ prostora je zavzemala kmetijska mehanizacija. Izbira je bila velika, za obdelavo vrtov, hribovskih področij do velikih kompleksov. V razvitih državah velikost kmetij raste, prav tako parcel, zato je največji poudarek na kmetijski mehanizaciji za velike komplekse. Pri obdelavi zemlje je vodilo v enem hodu pripraviti zemlje za setev poljščine. Pri tem spravilo imamo velike naloge. Na naših kmetijah imamo sorazmerno dovolj velikih traktorjev, vendar posamezne priključke premalo združujemo, zato preveč tlačimo zemljo.

Ogled preusmerjene kmetije Gaisbauer v Grossenreithu v Zgornji Avstriji.

Kmetija spada med višinske in je bila pred nekaj leti preusmerjena v pridelovanje krme in rejo živine.

Podatki o kmetiji:

1. Velikost kmetije	35 ha (32 lastnih + 3 v najemu)
od tega: njiv	9 ha
travnikov in pašnikov	13 ha
gozda	13 ha
Kmetija je v celoti zaokrožena	13 ha

2. Klima:

nadmorska višina	620 m
poprečne letne padavine	1.000 do 1.100 mm
poprečna letna temperatura	8,9 °C

3. Poljščine:

jarine (oves, ječmen)	
ozimnine (pšenica)	
koruza za silažo	
travno deteljna mešanica	
2 ha	
2 ha	
4 ha	
1 ha	

4. Površine za osnovno krmo:

travnik	10 ha
pašnik (pašno košna raba)	3 ha
krma na njivah (kor. silaže in tr. d. meš.)	5 ha
	18 ha
+ strniščni posevek lihoraps	2 ha

5. Stalež živine:

20 krav s poprečno težo	650 kg
52 mlade živine (plemenske telice, pitanci, manjkajoča teleta dokupuje)	
Skupno redi 51 GVŽ.	

6. Delovna sila:

družinski člani 2,1 DS (od tega 1,5 moška in 0,6 ženska)
Delno koristi usluge strojne skupnosti.

7. Stroji in orodje:

Dva traktorja (60 in 48 KM), prednji nakladalec, pobiralna prikolica, sod za gnojevko, puhalnik, 1/2 trak, silokombajn, trosilec umetnega gnoja, molzni stroj, prikolica, trosilec hlevskega gnoja, razni priključki za spravilo sena in obdelavo zemlje.

Delež v strojni skupnosti: pneumatska sejalnica za koruzo in žitni kombajn

8. Gospodarske zgradbe:

a) jama za gnojevko	310 m³
b) gnojišče (globoki nastilj – teleta)	30 m²
c) silosi za silažo (stolpni in koritasti)	
na GVŽ odpade 8 m³ silaže	400 m³
d) hlev: – posamični boksi za teleta	
– skupinski boksi za večja teleta, delno na globokem nastilju	
– mlada živina s težo nad 180 kg na betonskih rešetkah v boksih	
– krave na kratkem stojišču, privezane, odplakovanje.	

OPOZORILO PRIDELOVALCEM KORUZE

Na koruzi, vsako leto je sadimo več, živi nevaren škodljivec koruzna (prosenca) večša, ki ogroža tudi hmelj, fižol, proso, sirk in druge rastline. Gosenice tega škodljivca rijejo v koruznem steblu in storžih, ki zaradi nastalih rogov slabijo. Prisotnost koruzne večše na polju dokazujejo polomljene metlice. Odrasle gosenice se prerijejo do vznožja stebela, kjer običajno prezimijo. Spodnji deli stebela in koceni (štrclji) so zato tudi izvor okužbe v naslednjem letu.

Da bi preprečili širjenje tega škodljivca, priporočamo vsako leto pravočasno, natančno in dosledno upoštevati naslednje:

1) Koruzna slama se ne sme uporabljati za ograje, strehe, ovijanje dreves biti spravljena v kozolcu, in na kupu dalj kot do 31. marca vsako leto.

2) Pridelovalci koruze so dolžni pospravljeno oziroma odstranjeno koruznico sežgati, ali jo pokrmiti, kompostirati, podorati pa tako, da ne štrlijo deli stebela iz zemlje.

3) Koruzišča morajo biti pred oranjem pobranana, z brano izruvane štrclje pa je treba pobrati in sežgati ali zaorati njivo tako globoko, da bodo štrclji spravljani pod površino zemlje vsaj 8 do 10 cm.

V skladu z republiškimi odloki so dolžni pridelovalci koruze pospraviti koruznico in urediti njivo, kjer je rastla koruza do 31. 3. vsako leto. Pridelovalec koruze, ki ne bo upošteval ta odlok bo predlagan v upravno kazenski postopek sodniku za prekrške.

Kmetijska inšpekcija
SO Žalec

9. Izkoriščanje travnatega sveta in krmljenje

a) travnik 2- do 3-kratna košnja, nato paša
b) pašnik 1 do 2 košnji in paša – pašno košna raba
c) krmljenje krav:
poleti: 180 dni paša in dokrmeljevanje z zeleno krmo
pozimi: 8 kg sena in ca. 40 kg silaže (koruzna in travna) in močna krma.

10. Poprečna mlečnost po kravi (lisasta pasma)

1974	5025 kg	1981	4800 kg
1975	4740 kg	1983	4500 kg
1976	4600 kg	1984	4500 kg
1978	4800 kg	Poprečna tolšča	4,12 %

V letu 1985 je rejec proizvodnjo mleka zmanjšal zaradi kontingenta za tržno mleko, ki mu ga je določila država. V Avstriji proizvedejo preveč mleka, zato imajo rejci določeno letno količino mleka (kontingent), ki ga lahko oddajo in dobijo plačanega, glede na kvaliteto od 4,40 do 4,80 šilinga za liter. Oddane količine nad kontingentom jim plačajo samo 1/5 navedene cene.

Osnova za rejo živine na tej kmetiji je doma pridelana krma: trava, koruzna in travna silaža, seno in žita. Po zagotovilih lastnika dokupuje samo beljakovinske koncentrate, štarerje in rudninsko vitaminske mešanice. Dokupljene beljakovinske koncentrate meša z doma pridelanimi žiti. Pri vzreji telet sledi sodobni tehnologiji in živali premešča glede na zahtevane pogoje reje. S stroji, ki so last strojne skupnosti in so nameščeni pri njem, naredi več uslug kot jih dobi od drugih članov skupnosti. Za dele strojne skupnosti imajo veljaven letni cenik del. Ob izvršitvi dela kmet podpiše delovni nalog in plačilo usluge v breme kmeta izvrši vodja strojne skupnosti preko žiro računa. Tudi pri nas bomo morali razširiti strojne skupnosti.

Izkušnje kažejo, da z določenim strojem strojne skupnosti dela samo en član, z drugimi drugi član in tako koristijo usluge eden drugega, ki se finančno obračunajo po ceniku.

Ogled preusmerjene kmetije Gurtner v Durchhamu v Zgornji Avstriji

Kmetija spada med nižinske in se ukvarja z intenzivnim poljedelstvom in pitanjem goveda. Pred tem je bila vsestransko usmerjena v rejo krav in celotnega podmladka, v rejo plemenskih svinj in pitanje prašičev ter rejo kokoši. Zaradi velike porabe delovne sile zaradi vsestranske proizvodnje je bila v letu 1971 primorana v preusmeritev v dve smeri: v poljedelstvo in pitanje goveda.

Podatki o kmetiji:

1. Velikost kmetije, lastne površine	41,50 ha
od tega: njiv	33,70 ha
travnikov in sadovnjakov	0,70 ha
gozd	7,10 ha

(Nadaljevanje na 6. strani)

Ne, to nista predstavnika tajne organizacije, ampak Ljuboje in Blagoje, dva od številnih trgačev hmeljnih trt, ki sta se domiselno zavarovala pred njihovimi odrgninami.

(Nadaljevanje s 5. strani)

2. Poljščine:

– silažna koruza	19,00 ha
– pšenica	8,20 ha
– sladkorna pesa	6,50 ha
– oljna repica na njivi v najemu	3,00 ha

3. Površine za osnovno krmo za živino:

– travnik	0,40 ha
– krma na njivah (koruzna silaža)	19,00 ha

Pesnega listja ne silira, ga zaorje.

4. Stalež živine:

110 govejih pitancev v turnusu, kar skupno zneso 60 GVŽ.

5. Delovna sila:

družinski člani 1,4 DS (1 moška in 0,4 ženska)
Ob spravilu sladkorne pese in siliranju koruze najame sezonsko delovno silo, kar zneso ca. 600 delovnih ur letno.

6. Stroji in orodja:

– štirje traktorji (115; 60; 49 in 45 KM, prednji nakladalec, sod za gnojevke, silokombajn, vlečni žitni kombajn, rezalec glav sladkorne pese, izruvač za sladkorno peso, škropilnica in manjši priključki in orodje).

V strojni skupnosti je član pri strojih za setev in spravilo silažne koruze in pri stiskalnici za slamo.

7. Gospodarska poslopja:

jama za gnojevko 265 m³ + prostor pod rešetkami v hlevu, koritasti silosi 1200 m³, na GVŽ 20 m³, hlev: adaptiran star hlev v bokse z rešetkami (11 boksov à 10 komadov) teletna vzreja v boksih na nastilju.

8. Proizvodnja: pitanje goveda

Teleta kupuje pri teži 70 do 100 kg in jih vzreja z mlečnim nadomestkom, starterjem za teleta in senom do teže 120 kg. Z mlečnim nadomestkom napaja s posodo s cucljem. Od 120 do 200 kg krmi koncentrat, seno in koruzno silažo. V obdobju pitanja od 200 do 650 kg je glavna krma koruzna silaža dopolnjena s sojinimi tropinami in zmleto pšenico. Dokupuje sojine tropine, mineralno vitaminski koncentrat in starter za teleta. Čas pitanja 18 mesecev, povprečni dnevni prirast 104 dkg, kvaliteta spitanih živali zelo dobra. Vseljuje po skupinah zaradi nabave telet, prodaje pitancev in dotoka denarja. Dela z lastnim denarjem in ne koristi kreditov za nabave telet in pitanje.

Prenočili smo na manjših kmetijah, pri pol kmetih, ki se ukvarjajo s turizmom, ki jim je to dodatna dejavnost. Istočasno smo spoznali delovni proces na teh kmetijah, razporeditev objektov, opremo, urejenost v hlevih in ob molži, živino in način gospodarjenja.

Vrnili smo se polni vtisov, novih idej, zamisli in tehnoloških rešitev.

Jože Šalamun, dipl. inž. kmet

Velika skrb in red vodita k uspehu

Z upravnico TZO Šempeter dipl. ing. Božko Žolnir na obisku pri Mariji Vindiš v Zgornjih Grušovljah 14.

Za obisk Marije Vindiš sva se odločila zaradi novega hleva in plemenskih svinj v njem.

Prisluhnimo rejki: »Predlani pozimi smo podrli star hlev. Takoj spomladi pa smo začeli graditi novega. Imeli smo težave zaradi stiske. Tod okoli je prav malo naše zemlje. S pomočjo upravnice, kreditov HKS po že za sedanje razmere zelo ugodni obrestni meri smo zgradili ta hlev (18 m x 12 m) v pičlih 6 mesecih.«

Od kod ste dobili plemenske svinje?

»S pomočjo skrbnega tehnologa dipl. ing. Joža Šalamona smo že oktobra lani vselili prvo serijo šestih svinj, ki smo jih dobili na farmi Ihan.

Hlev je v notranjosti razdeljen takole: dva boksa za merjasca, prasilišče ali porodnišnica s 6 boksi in trije večji za odstavljenе pujske. Vso notranjo opremo je izdelal v lastni režiji mož Ignac«, pristavi Marija in nadaljuje: »Ugotovila sem, da je prvi pogoj dobre reje pujskov toplota. Ko je dovolj toplo živahno tekajo naokrog, ko je hladneje, pa ležejo na kup kar eden čez drugega. Sedaj je v hlevu 18 svinj in en merjasec. S pujski jih je 91, a kmalu jih bo več. Naslednji pogoj uspešne in zdrave reje je dovolj kvalitetnih krmil za vse, od krmil iz mešalnice v Žalcu, laških pivskih tropin, do bele detelje, silažne koruze, buč... Belo deteljo smo posušili tudi za krmljenje pozimi.«

Kako teče reja?

Svinja je breja 16 tednov in 2 dni. Kot vidite, so gnezda močna okrog 10 pujskov. Pujske redimo do 10 tednov in teže okrog 25 kg, potem pa jih oddamo v nadaljnje pitanje. Od začetka sva bila z možem malo v skrbeh. Dokler ni proizvodnja stekla, so bili le veliki stroški. Sedaj že gledava drugače. Saj bova dolgove poravnala že čez tri leta, če bo vse po sreči.«

Bolezni ni?

»Ne. Da je ni, se moram zahvaliti veterinarjem, ki nas obiskujejo redno štirinajstdnevno in bdijo nad zdravjem v hlevu. Veliko skrb in veselje ima tudi mož. Zavedamo se, da sta zdravje in snaga tudi pogoja za uspeh, ki poplača delo in veselje.«

Ostala proizvodnja?

»Imamo še 1 ha hmelja, ki ga je

letos bolj malo, a je lep. 20 govedi stoji v hlevu in oddamo letno okrog 30.000 l mleka in več pitancev. Zemlje je premalo, zato je vzame-mo v najem okrog 2 ha«, pripoveduje skrbna gospodinja.

Pogled v hlev.

Upravnica Božka: »Po ugodni 9 % obrestni meri so še gradili hleve Milica Terglav, Franc Rojnik in Franc Glušič. Nekateri so zamudili. Škoda. Sedaj so obresti tudi do 30 odstotne.«

Prijazni Mariji sem zaželel pri reji obilo zadovoljstva in uspehov in odhitel k Francu Glušiču v Spodnje Grušovlje, kjer sem si ogledal hlev v izgradnji za 28 krav in najmanj 10 telic. V hlevu bosta moderno izmolzišče in porodnišnica. Gospodar Franc, gospodinja Frančiška, ki je uspešna hmeljarka, in sin Marko pravijo, da brez upravnice Božke ne bi šlo.

Prijetno je slišati pohvalo za uspešno sodelovanje.

Lep pozdrav urednik

Strup v pivu

Komaj se je v Avstriji poglobila afera z vinom, je izbruhnila nova. V pivu ene pivovarne so odkrili sledi strupene bromove kisline, ki jo uporabljajo za razkužilo steklenic. Iz prodaje so odstranili pivo te tovarne.

Odmev

Crikvenica

V počitniškem domu so se najbolj zmrdovali nad hrano tisti, ki se doma neredno bašejo s sendviči in narezki, na dopustu pa se v tako kratkem času niso mogli navaditi na redno, pestro in okusno hrano.

Hmeljar

MESEC KMETIJSKE MEHANIZACIJE

Hmezad Agrina, TOZD Maloprodaja, Blagovnica Hmezad prireja v času od 23. septembra do 19. oktobra mesec kmetijske mehanizacije.

Prireditve prireja TOZD že drugo leto in njen namen je predvsem v tem, da bi postala tradicionalna.

V sodelovanju s proizvajalci kmetijske mehanizacije bo v času prireditve možen nakup nekaterih izdelkov s posebnim popustom, ki bo različen in sicer od 5–20 %. Sodelujejo naslednji proizvajalci:

1. AGROS ŠEMPETER	2. HMEZAD AGRINA
– SIP Šempeter	TOK MEGA
– Strojna Žalec	3. ŽELEZARNA ŠTORE
– Creina Kranj	4. METALKA, TPO BATUJE
– Metalna Maribor	5. GORENJE – MUTA
– Tehnostroj Ljutomer	

Poleg osnovnega namena ugodnejše prodaje kmetijske mehanizacije se Blagovnica Hmezad posebej pripravlja za čas prireditve s svojo široko paleto kmetijsko-tehničnega blaga. Popestrena bo ponudba v vsej Blagovnici, prav tako bodo v prodaji izdelki, ki imajo posebno ugodne cene.

Če bi hoteli na kratko opisati prireditve, bi se lahko izrazili z našim sloganom »VAŠ NAKUP OD VIJAKA DO TRAKTORJA« in to vse na enem mestu in še s posebnimi ugodnostmi.

Kljub temu, da je v današnjih stabilizacijskih časih, trgovina v glavnem vedno deležna kritike na eni strani od proizvodnje in na drugi strani od potrošnikov, v TOZD mislimo, da ima organizacija takšne prireditve osnovni cilj: vse v prid potrošnikov in v končni fazi tudi trgovine.

Blagovnica Hmezad je s svojo ponudbo 10.000 različnih artiklov kmetijsko-tehničnega blaga verjetno ena izmed najpestrejših tovrstnih trgovin v Sloveniji in tudi Jugoslaviji.

V času »MESECA KMETIJSKE MEHANIZACIJE« bo njena pestrost poudarjena še s posebnimi popusti kmetijske mehanizacije, kar samo po sebi govori: »PRIDITE IN SE PREPRIČAJTE!«

V Blagovnici smo vsekakor že prepričani, da bo vsak obiskovalec postal tudi kupec vsaj kakšne malenkosti in da bo z nakupom zadovoljen.

Kolektiv Blagovnice Hmezad se priporoča in vas posebej vabi na ogled Blagovnice od 23. 9. do 19. 10. To je čas posebno ugodne prodaje kmetijske mehanizacije.

Edi Krajnik

IN MEMORIAM

V 50. letu starosti je nenadoma ugasnilo življenje dolgoletnemu sodelavcu

FRANCU ZEMETU

iz Žalca.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili 3. 9. 1985.

Ostali nam bo v lepem spominu.

DO HMEZAD EXPORT-IMPORT ŽALEC

JANEZU SAJOVCU V SPOMIN

V torek, 27. avgusta zjutraj, smo vsi onemeli, ko smo zvedeli za žalostno novico, da je na poti v službo omahnil v smrt. Bilo je to le en dan pred njegovim 55. rojstnim dnem.

Janezova življenjska pot se je pričela leta 1930 v Šenčurju pri Kranju. V tem delu lepe Gorenjske je preživel tudi svojo mladost. Čeprav še sorazmerno mlad je med vojno sodeloval z narodnoosvobodilnim gibanjem. Po osvoboditvi je najprej dokončal nižjo gimnazijo in leta 1953 maturiral na geodetskem odseku Gradbenega tehnikuma v Ljubljani. Nato je pri vojakih še končal šolo za rezervne oficirje in dosegel čin kapetana JLA.

Prvo službo je nastopil pri Geodetskem zavodu v Ljubljani, kjer je opravljal geodetske meritve po celotni Jugoslaviji, predvsem kot strokovnjak za ceste. Tudi v avtocesto Ljubljana-Zagreb je vtkano njegovo delo.

Leta 1958 pa se s prihodom v Savinjsko dolino prične njegovo delo v kmetijstvu, ki ga je vestno opravljal vse do svoje prerane smrti.

Tu je od leta 1958 do 1963 služboval na Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu in na Kmetijskem zavodu v Celju in s svojim delom aktivno sodeloval pri razvoju kmetijstva celotne celjske regije.

1. 1. 1963 se je zaposlil pri takratnem Kmetijskem kombinatu Žalec, čeprav je že od ustanovitve Hmezada dalje od leta 1961 sodeloval pri snovanju razvoja nove organizacije. Praktično ni bilo nobene večje investicije v Hme-

zadu, kjer ne bi njegovo večje oko zarisalo lokacije. Prav gotovo pa je bilo količenje hmeljskih žičnic Janezova specialnost. Bil je vesten pri delu, zanesljiv in dober tovariš, zato smo ga vsi cenili in spoštovali.

Ob ustanovitvi nove Hmezadove inženiring organizacije – in eden od ustanoviteljev je bil tudi Janez – nismo slutili, da bomo že po slabih petih mesecih izgubili prvega – zvestega sodelavca. Na njegovem področju dela je nastala velika praznina.

Janez je bil tudi aktiven v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organizacijah. Povsod je neustrašno izražal svoje mnenje in s svojim aktivnim delovanjem skozi dolgo vrsto let veliko prispeval k razvoju Hmezada.

Imel je veliko prijateljev v Hmezadu in znancev, kar je izpričala tudi velika udeležba na njegovem pogrebu. Počiva na žalskem pokopališču med hmeljskimi žičnicami.

SOZD HMEZAD
Hmezad Inženiring
Uredništvo Hmeljarja

ZAHVALA

Nenadno in mnogo prezgodaj nas je zapustil ljubi in nena-domestljivi mož, oče in dedek

JANEZ SAJOVEC

geometer

Iskreno se zahvaljujemo za pomoč vsem, ki so nam jo izkazali v tako težkem trenutku: sosedom, kolektivu DO Inženiring, DSSS SOZD Hmezad, KZ »Savinjska dolina«, DO Kmetijstvo Žalec in ostalim DO v SOZD Hmezad, Geodetskemu zavodu Celje – enota Žalec, kolektivom Osnovnih šol »Peter Šprajc-Jur« Žalec, OŠ Griže in OŠ Petrovče, nadalje kolegom, sošolcem, znancem, prijateljem in sorodnikom, ki so mu darovali cvetje, nam osebno ali pisno izrazili sožalje in sočustvovali z nami; tov. Janšetu in tov. Škafarju hvala za poslovilne besede.

Zanvaia tudi pevcem za ganljivo petje in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

VSJ NJEGOVI

OBVESTILO VARČEVALCEM

Vse naše varčevalce obveščamo, da je naš Zbor delegatov nedavno sprejel pravilnik o oblikovanju in uporabi sredstev za kreditiranje stanovanjskih potreb kmetov, delavcev in obrtnikov.

Kredite po tem Pravilniku lahko pridobijo občani, ki s HKS poslovno sodelujejo in sicer:

- združeni kmetje, ki imajo s članicami HKS sklenjeno pogodbo o trajnejšem proizvodnem sodelovanju in se jim denar za oddane kmetijske, živinorejske, gozdarske in druge proizvode, vplačuje na hranilne knjižice HKS;

- delavci, ki so sklenili delovno razmerje za nedoločen čas pri članicah HKS in se jim osebni dohodek izplačuje na hranilne knjižice HKS;

- Združeni obrtniki, ki imajo s članico sklenjeno pogodbo o trajajočem proizvodnem sodelovanju in se jim prihodki iz osebnega dela izplačujejo na žiro račun pri HKS oz. pri njej varčujejo.

HKS daje kredite po tem Pravilniku za naslednje namene in kvote:

- adaptacijo ali dozidavo oz. prezidavo stanovanja ali stanovanjske hiše – do 80 % predračunske vrednosti;

- gradnjo stanovanja ali stanovanjske hiše – do 60 % predračunske vrednosti;

- nakup stanovanja ali stanovanjske hiše – do 50 % oz. 70 % pogodbene vrednosti;

- plačilo lastne udeležbe ob dodelitvi družbenega stanovanja – do višine lastne udeležbe;

- plačilo odškodnine za pridobitev stavbnega zemljišča za gradnjo od pooblaščen organizacije – do 50 % predračunske vrednosti;

- plačilo komunalnega opremljanja stavbnega zemljiča ter skupne komunalne naprave (vodovod, telefonski priključek – do 50 % predračunske vrednosti;

Okvirni pogoji za odobritev kredita se ugotavljajo po naslednjih kriterijih:

- da so izpolnjeni pogoji iz 2. in 3. člena tega Pravilnika (pogodba s članico, delovno razmerje pri članici, poslovno sodelovanje s HKS);

- da občani namensko varčujejo za pridobitev stanovanjskega kredita ali nepreklicno vežejo pri HKS sredstva v ta namen ter vplačajo prispevek v solidarnostni sklad po 7. členu tega Pravilnika;

- da predložijo ustrezno gradbeno in drugo dokumentacijo;

- da so kreditno sposobni;

- da predložijo dokazilo, da nimajo ustreznih stanovanjskih prostorov in komunalnih naprav.

Višina kredita

Višina kredita je odvisna od privarčevanih oz. vezanih sredstev, kreditne sposobnosti kreditjemalca in drugih odobrenih kreditov za stanovanjske potrebe po Pravilnikih članic. Predračunska vrednost novogradnje ali nakupa stanovanjske hiše ne more biti večja od vrednosti 90 m² stanovanjske površine. Najmanjši znesek kredita je 50.000,- din.

Doba vračanja kredita je

- za posojilo na podlagi namenskega varčevanja največ 15 let;

- za posojilo pridobljeno na podlagi vezave sredstev največ 10 let.

Občan, ki namensko varčuje dinarska sredstva dobi po končani varčevalni dobi in vrača kredit po naslednji lestvici:

Varčevalna doba		Posojilo izraženo s % od privarčevanega zneska (brez obresti)		Skupna doba vračanja kredita	Dejanska doba vračanja kredita
let	z rednimi mesečnimi pologi	z enkratnim pologom	let	let	mesecev
2	140	180	12	11	
3	190	230	13	12	6
4	240	290	14	13	
5	300	360	15	14	
6	400	470	16	15	5
7	450	530	17	16	9
8	500	600	18	17	

Po petih letih se mesečna anuiteta poveča za 12,5 %, po desetih let pa še za 12,5 % prve mesečne anuitete.

Občan dobi kredit, če nepreklicno veže za določen čas dinarska sredstva. V ta namen sklene s HKS pogodbo o vezavi.

Najkrajša doba vezave je tri leta, najdaljša pa 15 let. Pogodbena določena doba vezave je za eno leto daljša od dobe vračanja kredita.

Višina kredita znaša na podlagi enkratne vezave dinarskih sredstev: 230 odstotkov vezanih sredstev.

Iz skupne vsote hranilnih vlog je po sklepu Zbora delegatov za to kreditiranje namenjenih 2 % od povprečnega stanja vlog, vplačil v solidarnostni sklad vseh interesentov za kredite, predvidena pa so tudi bila sredstva naših članic iz udeležbe v dohodku kmetov in skupne porabe delav-

cev, kar pa ni bilo realizirano. Zaradi tega je startna osnova za kreditiranje skromna in vsem zainteresiranim ne bo mogoče ugoditi.

Od te kvote bo predvidoma lahko, glede na skupno strukturo hranilnih vlog, ca. 80 % namenjeno za kredite kmetom oz. kooperantom, ostalo pa delavcem.

Podrobnejša pojasnila glede pridobitve kredita na podlagi mesečnih pologov oz. enkratne vezave sredstev, dobite pri vseh naših poslovnih enotah oz. na sedežu naše HKS.

E. Marinc

JAVNA LICITACIJA

za prodajo rabljenih sredstev in drobnega inventarja (med drugim tudi osebni avto RENAULT R – 4 – nevozen, 4 stezno kegljišče.)

Seznam sredstev, namenjenih za prodajo, je na sedežu DO Gostinstvo-turizem Žalec, Hmeljarska ul. št. 2 (vhod zadaj nad gostilno Pri kolodvoru).

Licitacija bo 23. oktobra ob 12. uri v skladiščnih prostorih DO AGRINA NOVO CELJE.

Pred pričetkom licitacije morajo udeleženci plačati varščino v višini 10 % izklicne cene.

Hmezd – Gostinstvo-turizem Žalec

JAVNA LICITACIJA

dveh tovornih vozil:

1. Tovorno vozilo TAM 5500, letnik 1972, št. šasijske 714950546

- nevozen

- izklicna cena 150.000 din

2. Tovorno vozilo ZASTAVA 640 AD, letnik 1974, št. šasijske 001657

- nevozen

- izklicna cena 250.000 din

Javna licitacija bo

v četrtek, 24. oktobra 1985 ob 12.00 uri

v jedilnici DO Mlekarna Arja vas.

Ogled vozil bo možen 21. in 22. oktobra od 10. do 14. ure.

Dražitelji so dolžni pred pričetkom javne licitacije plačati varščino v znesku din 10 % od izklicne cene.

Po opravljeni dražbi bo s kupcem v roku 30 dni sklenjena kupna pogodba. Kupec je dolžan celotno kupnino poravnati prodajalcu ob podpisu pogodbe. V kolikor kupec v navedenem roku kupnine v celoti ne plača, se javna licitacija razveljavi ter razpiše nova. Stroške ponovnega razpisa nosi prvi dražitelj.

Kupec je dolžan razen kupnine plačati tudi prometni davek ter vse stroške, ki ga bremenijo po zakonu.

Vse informacije lahko interesenti dobijo v DO Mlekarna Arja vas, tel. 710-342 pri tov. JERAM Milanu ali pri tov. TOPOVŠEK Danijelu.

Razpisna komisija pri DO Mlekarna Arja vas

Regulacija Bolske in urejanje zemljišč ob njej v besedi in sliki v prihodnji številki.

Vinotok

Ako se drevje zgodaj obleti, huda zima sledi.

Gal (5. X.) suhoten obeta sušo naslednjega leta.

Roald Amundsen:

»Kdor se ne zna jeziti, je bedak, kdor pa se noče jeziti, je modrijan.«

Kar nekoga osreči, drugega onesreči.

Če ljubiš življenje, ne izgublaj časa, zakaj čas je življenje.

Pravica močnejšega je najhujša krivica.

Glasilo Hmeljarja izdaja delavski svet SOZD Hmezd Žalec – Ureja uredniški odbor: predsednik Slavko Košenina; člani: Metka Vočko, Ivan Vodlan, Eva Orač, Martina Krajnc, dipl. inž. kmet, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet – urednica strokovne priloge za hmeljarstvo. Vili Vybihal, kmet. inž. – glavni in odgovorni urednik – Uredništvo je v SOZD Hmezd v Žalcu, Ulica Žalskega tabora 1 – Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih – Mesečna naročnina je 50 din – Tisk AERO Celje – TOZD Grafika

HMELJAR

OKTOBER 1985 – Št. 6

PRILOGA ZA HMELJARSTVO

KAČ Miljeva dipl. ing. agr.

PROSENA VEŠČA V HMELJIŠČIH V LETU 1984

1. UVOD

Proseni vešča je že dolgo časa poznan škodljivec na hmelju, vendar razen v nekaterih izjemnih okoliščinah ni v hmeljiščih povzročala večje škode. V zadnjih letih pa pogosto, zlasti pri poznejših hmeljnih sortah in na lažjih zemljah ugotavljamo občutno škodo na pridelku zaradi prosene vešče.

Vzrokov za povečano populacijo prosene vešče je več. Iz leta v leto je večji odstotek njiv zasajen s koruzo, bodisi za silažno ali za zrnje. Sodobni način pridelovanja koruze je za razvoj prosene vešče ugoden. Kombajni režejo koruznico visoko in zato je pogosto zaoravanje ostankov površno, kar pripomore k ugodni prezimovitvi škodljivca. Tudi hmelj gojimo drugače kot nekdaj. Hmeljevino, ki smo jo po ročnem obiranju pustili jeseni na polju, samo po rezi spravili v kopice in jo zažgali. Pri obiranju z obiralnim strojem ostaja v hmeljiščih 1,5 do 2 metra hmeljnih trt, ostalo hmeljevino pa pri obiralnem stroju razrežemo. Razrez ni tako natančen, da bi lahko računali s tem, da v majhnih koščkih hmeljevine prosena vešča ne more prezimiti. Preostalo hmeljevino v hmeljiščih sicer po rezi odstranimo iz nasadov, vendar je zaradi velikih količin, zlasti v družbenem sektorju ne zažigajo. Kupe nepravilno kompostirajo in tako nekaj gosenic preživi. Pobiranje ostankov na njivi tudi ni dovolj natančno in tudi obdelava ni dovolj globoka, da bi preprečili razvoj gosenic.

Največjo škodo zaradi prosene vešče smo utrpeli 1982 leta. V pozno obranih hmeljiščih, posebno na lahkih zemljah se na mnogih rastlinah storžki niso zaprli ali se celo posušili. Na posameznih rastlinah smo ugotavljali tudi po 25 vhodnih lukenj v eni trti.

Leta 1983 je bila populacija prosene vešče za približno 50 % manjša. Na slabši pojav prosene vešče je med drugim vplivala visoka temperatura in nizka zračna vlažnost v času izleganja jajčec.

V letu 1984 smo začeli s sistematičnim proučevanjem prosene vešče, da bi preprečili vedno občutnejše izpade pridelka. V program smo prevzeli: proučitev biologije in ekologije prosene vešče v hmelju in možnosti zatiranja, ki bi bili z ekološkega in ekonomskega vidika primernejši za hmelj. Posebno pozornost bomo posvetili biološkemu načinu zatiranja s predatorji.

S proseno veščo – škodljivcem na koruzi so se pri nas ukvarjali entomologi na Inštitutu za kukuruz v Zemunu (Hadžistević), entomološki laboratorij v Zorki (Đulizibarić), zavod za varstvo rastlin v Zagrebu (Hergula, Schmidt) in v Kmetijskem zavodu v Mariboru (Vrabl, Matis, Beber). V Sloveniji so v koruzi v letih 1974, 1975 in 1976 ugotovili eno generacijo prosene vešče, medtem, ko so nekateri v drugih predelih Ju-

goslavije ugotavljali dve generaciji. Vrabl, Matis in Beber so v letu 1974 in 1975 zasledovali let prosene vešče s pomočjo depojev, svetlobnih vab in feromonov in ugotovili da traja let v posameznih letih različno, navadno pa od druge polovice junija do konca avgusta včasih pa še v septembru. S feromoni je bil ulov precej manjši, kar ugotavljajo tudi drugi raziskovalci in smatrajo, da je svetlobna vaba za enkrat boljša od feromonskih pripravkov.

V letu 1984 smo ugotavljali populacijo gosenic v hmeljevini in sicer v hmeljevini v kupih pripravljenih za kompostiranje, v ostankih hmeljevine na njivi po čiščenju nasada in v hmeljnih trtah, ki ostanejo po obiranju na polju. Ugotavljali smo tudi let prosene vešče v hmeljiščih na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu in sicer s pomočjo svetlobne vabe.

2. UGOTAVLJANJE PROSENE VEŠČE V HMELJEVINI

2.1 Ugotavljanje prosene vešče v hmeljevini na kupih za kompostiranje

Spomladi po čiščenju hmeljišč smo iskali gosenice prosene vešče v hmeljevini na kupih, ki so bili pripravljeni za kompostiranje. Izbrali smo si kompostni kup v Podlogu, na katerega vozijo hmeljevino iz več kot 100 ha hmeljišč. Na treh delih kupa smo analizirali po 400 hmeljnih vrvi, dolgih 1,5–2 m (600–800 m hmeljevine).

V savinjskem goldingu ki so ga pripeljali iz kooperacijske njive smo v 400 trtah našli dve gosenici. Iz srednjega dela kupa v 400 trtah iste

Razpredelnica 1: Število črvojedinj prosene vešče (*Ostrinia nubilalis* Hb) na hmeljnih trtah po obiranju v letu 1983.

Kraj	Njiva	Sorta	št. vodil na 100 r.	št. vodil s. črvoj.	št. črvoj.	št. gosenic
Gotovlje	Povše	AT	427	61	80	3
IHP Žalec	Griže	SG	332	37	66	9
Latkova vas	uprava	AU	368	20	36	–
Parižlje	Šporn	SG	395	39	66	2
Petrovče	pri pokop.	SG	395	43	97	11
Petrovče	pri pokop.	AU	402	41	88	5
Podlog	Napotnik	SG	305	41	61	4
Podlog	Sedminek	AT	374	36	58	3
Poljče	Razor	AT	377	102	148	13
Poljče	Kekec	AT	407	56	90	10
Prekopa	bet. žič.	AT	403	28	36	4
Rečica ob S.	pri stroju	AT	349	4	5	–
Šempeter	pri sklad.	AT	450	54	88	11
Tabor	Mežnar	SG	405	73	121	6
Tabor	pri stroju	SG	400	22	33	1
Vrbje	Štravs	AT	383	83	113	4
Petrovče	Drešinja v.	SG	304	43	73	2

dolžine ni bilo niti ene gosenice. Na kupu, kjer so vozili ostanke iz hmeljišča zasajenega z atlasom, pa smo v 400 trtah ugotovili 19 gosenic. Številke kažejo na to, da je populacija prosene vešče pri različnem načinu pridelovanja, tudi na ozkem področju zelo različna.

2.2. Proseni vešča v ostankih hmeljevine na očiščenem hmeljišču

Kljub temu, da po rezi hmeljevino v hmeljišču pobranajo in jo odpeljejo na kompostni kup, ostanejo še vedno večji ali manjši koščki v nasadu. Da bi ugotovili koliko lahko ti koščki služijo gosenicam kot zatočišče, smo na 6,6 ha veliki njivi aurore ugotavljali gosenice v ostankih hmeljevine in sicer na treh parcelah velikih po 0,4 ha. Na parceli, ki je bila obiralnemu stroju najbližja smo pobrali 353 ostankov hmeljevine in našli v njih 56 gosenic. Na parceli, ki je bila nekoliko bolj oddaljena od obiralnega stroja smo na isti površini našli v 471 ostankih hmeljevine 44 gosenic, pri čemer pa moramo omeniti, da smo v 7 končkih hmeljevine našli po dve gosenici, v dveh pa celo po štiri. Z oddaljenostjo od obiralnega stroja se populacija gosenic manjša. Medtem, ko je na prvi parceli prišlo na 100 ostankov hmeljevine 16 gosenic, je na drugi parceli prišlo na 100 ostankov hmeljevine le 9 gosenic. Na tretji parceli, ki je bila od stroja najbolj oddaljena pa smo v 354 ostankih našli le 16 gosenic, to je približno 3 na 100 ostankov.

V jeseni smo na istih parcelah ugotavljali število vhodnih lukenj in smo jih največ našli na prvi parceli, kjer je bilo na 400 trt 56 vhodnih lukenj, na parceli dve 16 na 400 trt, na parceli tri pa 7 vhodnih lukenj na 400 trt.

2.3 Ugotavljanje vhodnih lukenj v hmeljevini v hmeljišču po obiranju.

V letu 1983 smo ugotavljali v 17 hmeljiščih na področju Savinjske doline število vhodnih lukenj v hmeljevini, ki ostane po obiranju neod-

rezana na polju. Po slučajnem izboru smo v diagonalni smeri na vsaki parceli izbrali po 100 sadik. V poštrev smo vzeli vse tri sorte, ki so pri nas razširjene: savinjski golding, aurora in atlas. Največ škode zaradi prosene vešče ugotavljamo na atlasu, kar je verjetno povezano s kasnim obiranjem. Hkrati smo ugotavljali tudi število trt na rastlino. Pregled je pokazal, da imata aurora in atlas približno po 400 trt na 100 rastlin, pri goldingu pa smo jih ugotovili le okrog 350 trt na 100 rastlin. Če ugotavljamo število vhodnih lukenj po rastlinah in ne po trtah pride torej lahko tako do večjih razlik v populaciji na posameznih sortah, ki so pogojene z različno napeljavo po naključju na vsaki parceli po 400 trt in v njih ugotavljali črvojedine.

V letu 1983 smo ugotovili na posameznih sortah naslednje število vhodnih lukenj na 100 rastlinah: pri atlasu 77, pri savinjskem goldingu 66, pri aurori 81. Če preračunamo podatke na trte, potem je na 400 trt pri atlasu 77 vhodnih lukenj, pri goldingu 74, pri aurori 82.

V letu 1984 smo hoteli ugotavljati proseno veščo v hmeljevini v istih hmeljiščih, vendar smo uspeli samo v 11 nasadih, kjer so bila nekatera hmeljišča že zorana, oziroma takoj po obiranju odstranjena hmeljevina iz nasada. V tem letu smo ugotovili pri atlasu na 400 trt 15 rovov, pri savinjskem goldingu 14 pri aurori 21. Številke kažejo, da je populacija v 1984 letu veliko slabša kot v predhodnem. Vremenski pogoji so bili za razvoj prosene vešče slabi. V letu 1983 smo našli na treh mestih v trtah ovojnico izleglih bub, kar kaže, da lahko v hmeljiščih v Savinjski dolini računamo delno tudi z drugo generacijo. V letu 1984 bub nismo našli.

3. LET PROSENE VEŠČE V LETU 1984

V letu 1984 smo lovili proseno veščo na svetlobno vabo v hmeljiščih Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu (diagram 1) se je kasno pričel 8. julija. Trajal je manj časa kot navadno.

Luč smo aktivirali 15. junija. Ugotovili smo naslednje: Let prosene vešče se je začel zelo kasno (8. julija) in trajal sorazmerno kratek čas (59 dni). Največ metuljkov smo ujeli 14. avgusta. Populacija je bila, če jo primerjamo s populacijo v koruzi v letu 1974, 1975 in 1976 (Vrabl, Matis, Beber) izredno slaba, saj smo največ ulovili 10 metuljkov medtem, ko je bil maksimum v omenjenih letih v koruzi nad 130, 120 in 160 metuljkov.

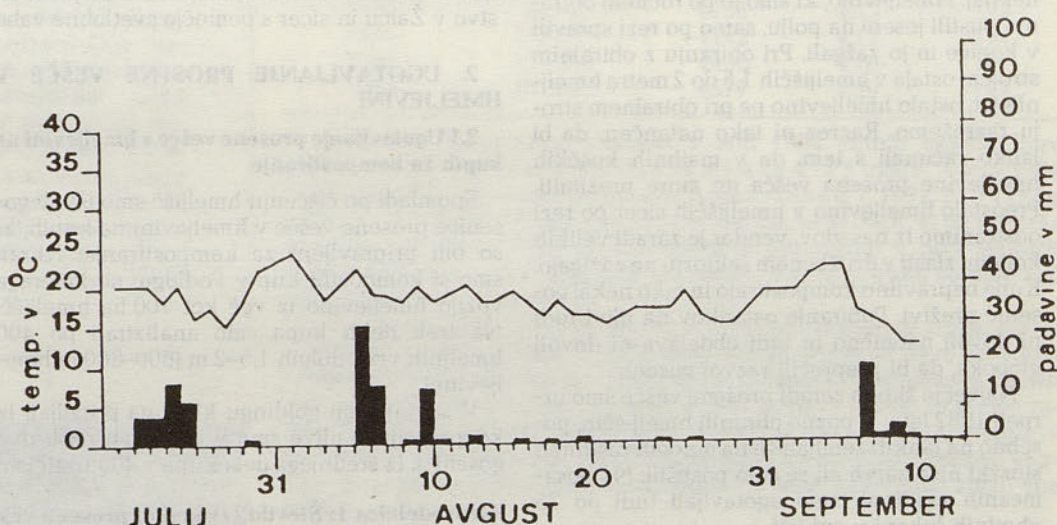
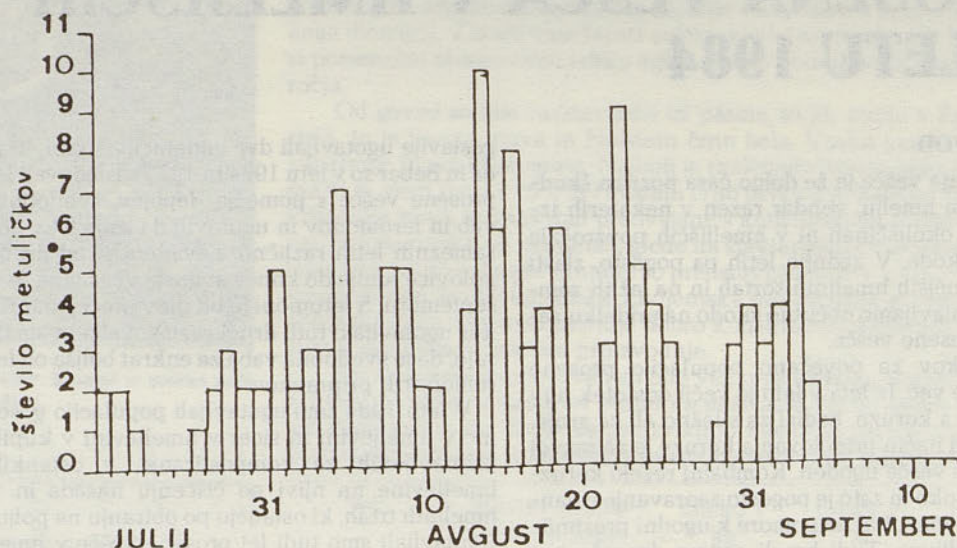
4. ZAKLJUČEK

V letu 1984 je bil izredno slab pojav prosene vešče v hmeljiščih. Prosena vešča se je pojavila zelo kasno in v majhnem številu in v nasadih ni bilo opaziti škode. V letu 1984 smo ugotavljali populacijo prosene vešče v hmeljiščih, testirali metode in zasledovali let prosene vešče s pomočjo svetlobne vabe. Populacija prosene vešče je v posameznih nasadih zelo različna tudi na

Razpredelnica 2: Število črvojedinj prosene vešče (*Ostrinia nubilalis* Hb) na hmeljnih trtah po obiranju v letu 1984.

Kraj	Njiva	Sorta	Štev. črvoj/črvojedinj/400 trt v l. 83	Štev. črvoj/črvojedinj/400 trt v l. 84
Latkova vas	pri upravi	AU	36	39
Petrovče	pri pokopal.	SG	5	93
Petrovče	pri pokopal.	AU	23	88
Petrovče	Drešinja v.	SG	3	96
Podlog	Napotnik	SG	32	80
Podlog	Sedminek	AT	17	62
Prekopa	bet. žičnica	AT	8	36
Šempeter	pri skladišču	AT	21	78
Tabor	pri obir. stroju	SG	18	33
Tabor	Mežnar	AU	18	120

LET METULJČKOV PROSENE VEŠČE (*OSTRINIA NUBILALIS*) V LETU 1984 (svetlobna vaba)

majhnem arealu. V letu 1983 smo ugotovili delno drugo generacijo prosene vešče v letu 1984 pa ne. Populacijo prosene vešče 1984 je bila za

75 % slabša od leta 1983. Ulov prosene vešče na svetlobno vabo je bil zelo slab, kasen in kratkotrajen.

Milan Verone, kmet. inž.

PASOVNI NAMAKALNIKI TUDI ZA NAMAKANJE HMELJIŠČ

Kljub temu, da imamo pri nas v času vegetacije hmelja povprečno precej padavin (Žalec, april – avgust 583 mm) se nam vsako leto pojavijo krajše ali daljše suše, ki prizadenejo pridelek, ga tudi razpolovijo ali celo uničijo. Hmeljarji so spoznali, da brez namakanja ne gre, da so tveganja prevelika. Z ozirom na precejšnjo povprečno množino padavin je namakanje hme-

ljišč bolj intervencijskega značaja, kajti sušna obdobja niso stalna niti enako dolga. Za tako nepredvidljive potrebe po namakanju pa je potrebna tudi odgovarjajoča oprema, s katero je mogoče hitro ukrepati in jo brez večjih naporov in brez večje delovne sile hitro aktivirati. Namreč v času, ko rastline hitro priraščajo, se zaloge koristne vode v tleh zelo hitro zmanjšujejo,

tako, da bi bile za optimalno preskrbo rastlin z vodo potrebne izdatnejše padavine vsakih sedem do deset dni. Spremenjene pridelovalne razmere so povzročile, da dosedanja namakalna oprema za namakanje hmeljišč ni več dovolj učinkovita. To je narekovalo potrebo po drugačnih učinkovitejših namakalnih napravah.

V letu 1982 smo na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec nabavili iz uvoza (ČSSR) za preizkuse in poskusno namakanje hmeljišč prvi pasovni namakalnik. Uporaba pasovnih namakalnikov se je v kmetijstvu zadnja leta zelo razmaknila in uveljavila. V nekaterih deželah jih v vse večji meri uporabljajo tudi za namakanje hmeljišč. Pri nas smo ta čas z izdelavo

Z enakomernimi curki in finimi kapljicami omogočimo dobro razporeditev padavin.

Leta 1984 je hmeljišče prvič poizkusno namakal pasovni namakalnik domače izdelave (poizkus v Lenartu).

kot z uporabo pasovnih namakalnikov šele na začetku.

Za namakanje hmeljišč smo uporabili srednji tip namakalnika in sicer zunanji premer PE cevi 67 mm in 75 mm. Preizkusi so pokazali, da sta oba tipa namakalnikov primerna za namakanje hmeljišč in da imajo tovrstne namakalne naprave več prednosti pred dosedanjimi. Nova oprema se dobro vključuje v obstoječe polstabilne namakalne sisteme in jo je možno kombinirati. Je primerna za svoje hmeljne komplekse, pa tudi za kmečka gospodarstva. Za večino hmeljišč zadostuje doseg oziroma dolžina cevi 300 m. Hitrost razpršilca ni treba, da preseže 1 m na minuto. Tako vsem pogojem, ki so potrebni za namakanje hmeljišč, zadostijo serijski namakalniki, razen razpršilca, ki ga je potrebno prirediti namakanju visokih rastlin. Za namakanje hmeljišč smo morali pripraviti drugačen razpršilec, ker razpršilci, ki so v običajni opremi namakalnika, za hmeljišča niso primerni. Pri nas smo se odločili za razporejanje vode pod krošnjami rastlin in dodelali lastno varianto, pri

čemer so rastline omočene samo v spodnjem najnižjem delu največ do višine 150 cm. Po več preizkusih smo osvojili sklop dveh sektorskih razpršilcev srednjega dometa z naklonskim kotom 10° in šobami 13 do 15 mm oziroma sklop štirih sektorskih razpršilcev s šobami 10 mm, ki je primernejši za namakanje v mladih nasadih. Tlak na šobi za te razpršilce in za dobro delovanje in razprševanje vode naj bi bil ca. 3 b. Aktivni sektor posameznega razpršilca (strani) je približno 165°. Z uporabo sektorskih razpršilcev je intenziteta padavin zmanjšana na najmanjšo možno mero in ne obremenjuje toliko strukturo tal. Sektorsko delovanje razpršilcev pa preprečuje tudi, da bi bil medvrstni prostor, po katerem teče cevovod, pretirano omočen. To omogoča namakanje tudi na nagnjenih terenih in ne povečuje nateznih sil v PE cevi namakalnika ter preprečuje preobremenitve pogonskega agregata, do katerih prihaja, če drsi cev po razmočeni zemlji. Rastline ob cevovodu so kljub temu dovolj zalite, kajti večja množina padavin je locirana v sam greben vrste.

Z uporabo sektorskih razpršilcev z večjimi šobami smo v preizkusih dosegli zadovoljivo širino namakalnega pasu in dobro razporeditev padavin. Za enakomerno namočenost je potrebno le 35 odstotkov prekrivanje. Bolje je omogočen tudi greben vrste. Z enim potegom namočimo pas 24 m širok, kar predstavlja 10 vrst hmelja. Velika prednost razporejanja vode pod rastlinami je tudi v tem, da je namakanje možno v vsakem dnevnem času, ne močimo zgornjega dela rastlin in s tem ne povečujemo nevarnosti okužbe z glivičnimi boleznimi.

Rezultati preizkusov, kar zadeva princip namakanja, so ugodni. Ker je namakanje s pasovnimi namakalniki enostavnejše, lažje in manj odvisno od delovne sile, bo učinek tega občasno nujnega agrotehničnega ukrepa še večji. Vendar pa smo tudi tu ugotovili, da je uspeh in učinkovitost namakanja v veliki meri odvisen od izpopolnjenosti, kvalitete, preciznosti delovanja in tehnične zanesljivosti opreme, ki je doma še ni na izbiro.

GAJŠEK Helena, dipl. oec

EKONOMSKI POKAZATELJI PREIDELOVANJA HMELJA

Uspešnost pridelovanja hmelja lahko ocenjujemo s številnimi ekonomskimi pokazatelji. Eden izmed pokazateljev je donosnost oziroma rentabilnost pridelovanja, kot razmerja med ustvarjenim dohodkom in porabljenimi poslovnimi sredstvi. Rentabilnost je lahko večja ali manjša, vendar pa bi naj vsaka proizvodnja nujno dosegla prag rentabilnosti. To je tista točka v pridelovanju, kjer se vložena sredstva izenačijo z rezultati pridelovanja in ni ne dobička niti izgube.

Kako smo dosegali prag rentabilnosti v letih 1981–1984 nam kaže diagram št. 1. Pove nam, da smo prag rentabilnosti dosegali v zadnjih petih letih pri vedno večjih pridelkih. V letu 1980 je bil prag dosežen že pri 1016 kg/ha, medtem ko je bil v letu 1984 šele pri 1585 kg/ha. Rast proizvodnih stroškov je zahtevala čedalje večje hektarske pridelke. V tabeli 1 lahko vidimo, da so proizvodni stroški naraščali po višji stopnji kot pa dosežena proizvodna cena. Predvsem zasledimo hitrejšo rast v zadnjih treh letih, ko se je proizvodna cena dvigovala letno v indeksu 124, 159, 130, medtem ko so se proizvodni stroški dvigovali v indeksu 159, 164 in 144. Zaradi

Razpredelnica 1

	80	81	82	83	84
DOSEŽENI KG/HA POVP.					
PRIDELEK	1477	1718	1725	1350	1896
PROIZV. CENA DIN/KG	168	214	265	423	550
VERIŽNI INDEKS	100	127	124	159	130
PROIZVOD. STROŠKI					
1600 KG/HA	116	145	231	380	545
VERIŽNI INDEKS	100	125	159	164	144
PROIZV. STROŠKI POVP.					
PRIDELEK	123	137	217	436	477
VERIŽNI INDEKS	100	111	159	200	109

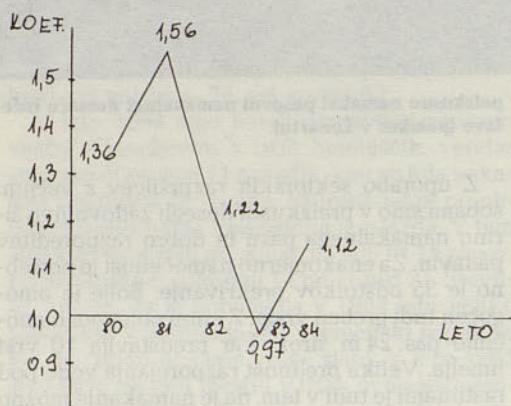
Razpredelnica 2

Pridelek kg/ha	Proizvodni stroški din/ha	Celotni prihodek din/ha	Dohodek din/ha
1500	863.025	825.000	-38.025
1600	873.504	880.000	6.496
1700	883.983	935.000	51.017
1800	894.456	990.000	95.544
1900	904.932	1.045.000	140.068
2000	915.420	1.100.000	184.580

nesorazmerne rasti proizvodnih stroškov in cene na drugi strani nam samo večji pridelek povečuje rentabilnost.

Podobne ugotovitve nam kaže tudi drugi pokazatelj to je ekonomičnost pridelovanja hmelja kot razmerje med proizvodno ceno in proizvodnimi stroški /diagram št. 2/. Najvišja stopnja ekonomičnosti je bila dosežena v letu 1981 in sicer 1,56. V letu 1983 pa je bil koeficient ekonomičnosti celo nižji kot 1, kar pomeni, da je bila dosežena cena nižja od vloženih sredstev. Pri pridelovanju hmelja bi morali dosežati stopnjo ekonomičnosti vsaj v višini 1,25, kar pomeni 25 % ekonomičnost, da bi dosegali s tem tudi akumulativnost panoge.

Diagram 1

V razpredelnici 2 so prikazani vsi proizvodni stroški, ves prihodek in dohodek v odvisnosti od doseženega pridelka. V diagramu št. 3 pa je grafični prikaz gibanja proizvodnih stroškov in celotnega prihodka. Prihodek narašča po 6 % stopnji, medtem ko proizvodni stroški padajo po 1 % stopnji za vsakih dodatnih 100 kg hektarskega pridelka. Mejni stroški za vsakih nadaljnjih 100 kg so nižji za 10.479 din, medtem ko je mejni dohodek večji za 44.527 din za vsakih 100 kg. Prag rentabilnosti je dosežen pri pridelku 1585 kg/ha, pri doseženem povprečnem pridelku 1896 kg/ha v letu 1985 je dosežen dohodek 139.773,12 din/ha.

Pridelovanje hmelja zahteva velik delež fiksnih vlaganj, katerih vpliv na skupne stroške lahko zmanjšamo samo z večjimi hektarskimi pridelki.

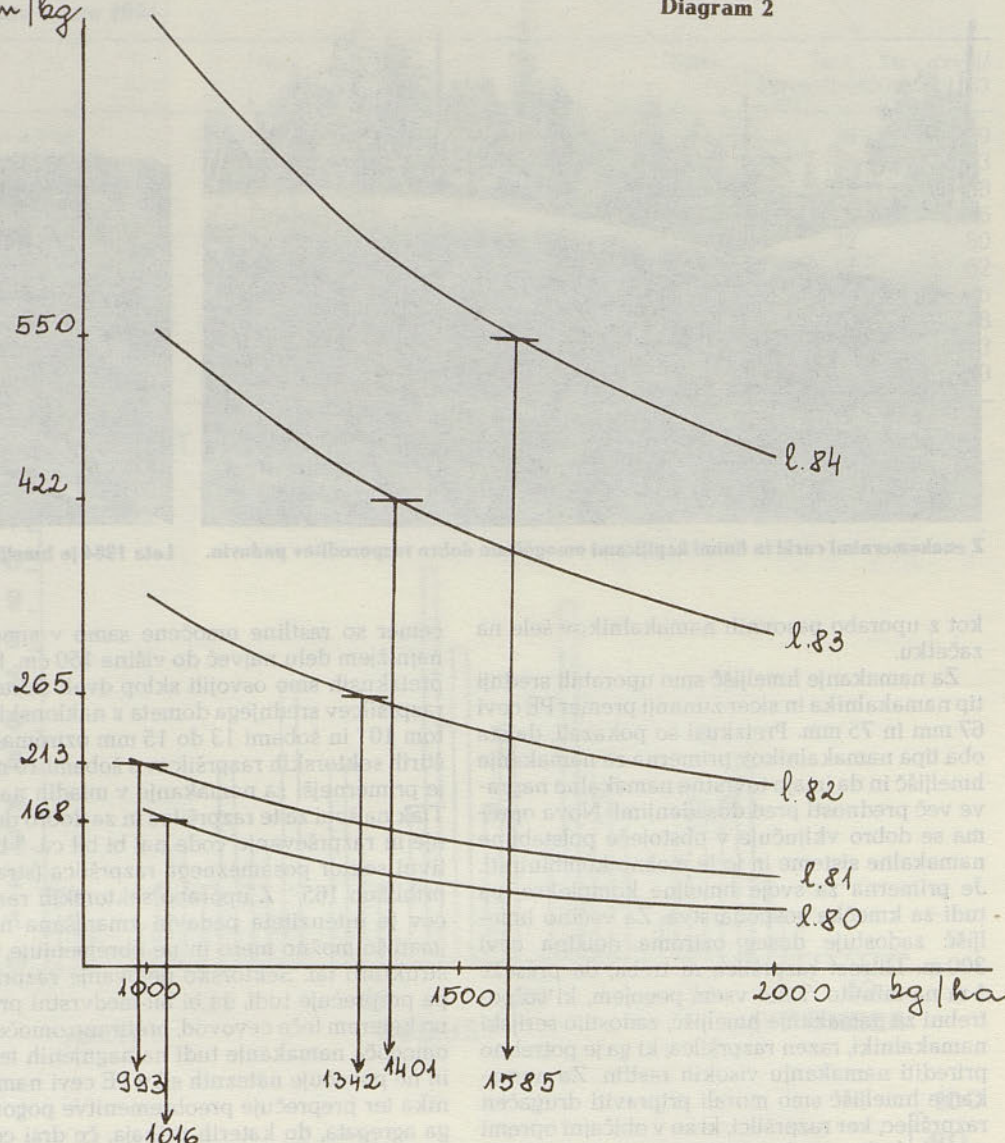
Ne smemo pa stremeti samo za čim večjim dohodkom, ampak predvsem za zniževanjem porabljenih poslovnih sredstev tako osnovnih kot tudi obratnih, katerih uporaba zaradi približevanja realni obrestni meri zahtev ogromne vrste, predvsem za vsa tista obratna sredstva, ki so dalj časa vezana v procesu proizvodnje. Ekonomska uporaba kapitala postaja danes eden bistvenih pogojev učinkovite proizvodnje takšne ali drugačne, ne glede na to ali uporabljamo lastna ali tuja sredstva.

V sedanjí strukturi proizvodnih stroškov, predstavlja samo uporaba poslovnih sredstev 13,6 % celotnih stroškov. Materialna vlaganja predstavljajo 20,07 %, strojne storitve 12,60 %, stroški osnovnih sredstev 20,05 %, osebni dohodek 17,34 %, splošni stroški 11,89 %, zakonske in pogodbene obveznosti pa 18,02 %.

Glede na to, da lahko na uspešnost pridelovanja hmelja bistveno vplivajo naravni pogoji, moramo odpraviti vsaj vse tiste subjektivne činitelje, ki nam zmanjšujejo uspešnost pridelovanja. Samo produktivno delo, učinkovita uporaba poslovnih sredstev in uspešen plasma na domačem in tujem trgu lahko zagotavljajo vsem pridelovalcem ne samo enostavno ampak predvsem razširjeno reprodukcijo. Le-ta pa je edini pogoj, da bi pridelovanje hmelja kot ene izmed gospodarskih panog v kmetijstvu lahko opravičila svoj družbeni obstoj in sočasno razvijala tehnologijo pridelovanja.

din/kg

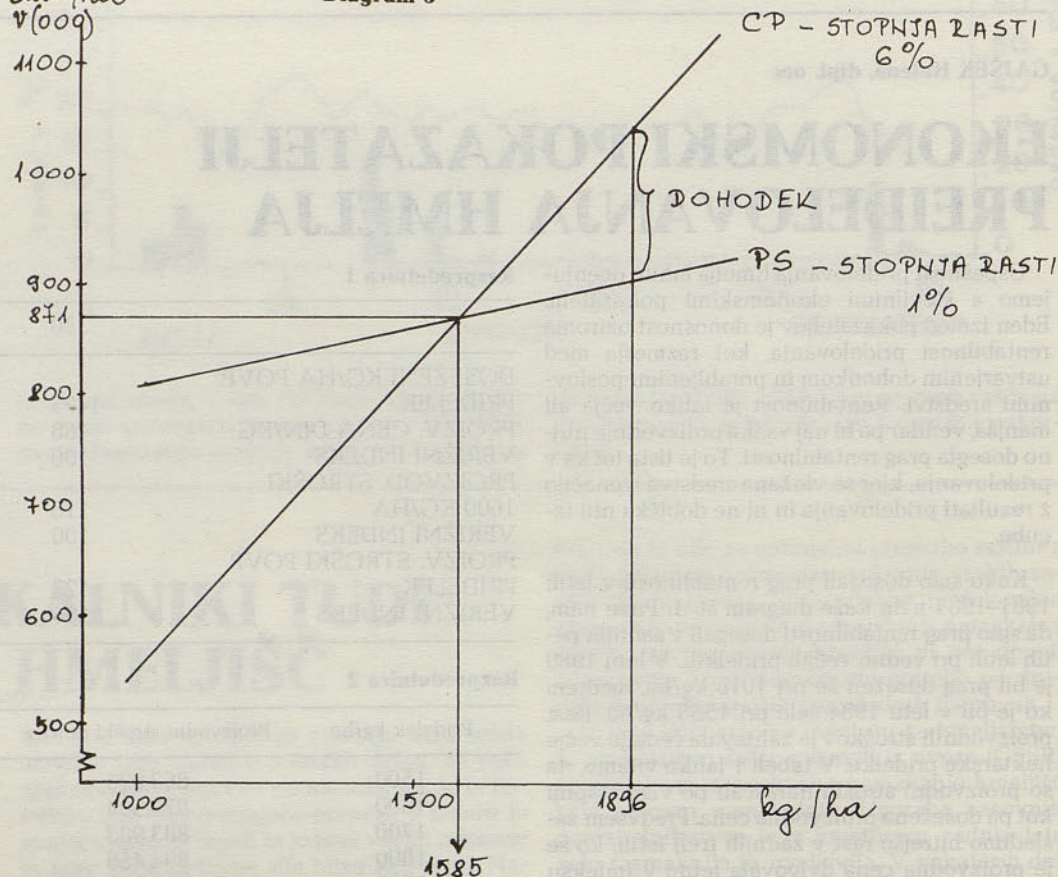
Diagram 2

PRAG RENTABILNOSTI V LETIH 1980-84

din/ha
v(000)

Diagram 3

PS - proizvodni stroški v din/ha
CP - celotni prihodek v din/ha